

106179

**STALINS****SKYGGE****OVER****NORSKE****KIRKE-****GÅRDER**

Major Bjørn Bratbak startet i nr. 2/94 en serie om nordmenns til tider servile holdning, ettergivenhet og blåøyethet overfor kommunistregimer med bakgrunn i polske gravsteder på norske kirkegårder.

ARTIKKEL 4

Av Bjørn Bratbak

Den polske flyktningekolonien i Norge, som blant annet talte krigsdeltakere både fra Narvik-felttoget og fra kamper andre steder i Europa, fant dette krenkende. Likeledes ble det reagert på at det ikke ble funnet plass til det kristne korset på gravstenene. Norske aviser begynte å interessere seg for saken, og fra den polske krigsveteranorganisasjonen i Storbritannia kom det protester. Organisasjonen hadde 70 000 medlemmer, gjenlevende soldater og offiserer som hadde deltatt i kampen for Europas frihet, men som ikke hadde kunne vende tilbake til et fritt Polen etter at krigen var over. Blant disse 70 000 var det også 3000 soldater som hadde kjempet for Norge ved Narvik i 1940. Organisasjonen gikk ikke så langt som å be om at gravstenene måtte bli prydet med det gamle polske rikssymbolet, men det ble bedt om at deres falne kamerater måtte slippe å ligge under kommunistregimets symbol. De ville heller akseptere en politisk nøytral utsmykking, men de ville gjerne ha det kristne korset med på gravstenene. I henstillingen til den norske regjeringen ble det pekt på at de polske veteranene ville være tilfreds selv om gravstøttene ikke ble smykket med symboler i det hele tatt, dersom dette var alternativet til det kommunistiske merket.

Stortinget griper inn

Saken ble heftig debattert i våre aviser. Morgenbladet skrev blant annet i slutten av 1956 at pålitelig statistisk materiale viste at det kun var maksimum 4 prosent kommunister i Polen. Det vil si at 96 prosent av det polske folk levde i undertrykkelse og terror, og ventet på befrielse fra Vest, mente avisen.

4. juni 1956 ble saken tatt opp i Stortinget. Det var representant Ole Bergesen fra Stavanger, som i en interpellasjon til utenriksministeren, ville ha svar på hva årsaken var til at falne polske frihetskjemper i Norge skulle hedres med et riksvåpen som var dem fremmed. Ole Bergesen innledet med å minne om de polske styrker som hadde deltatt i kam-

pen for Europas frihet. Polakkene hadde hatt mange falne som var gravlagt i England, Frankrike, Italia, Nederland og Belgia. I alle disse landene var minnesmerkene utstyrt med det polske riksvåpen likt det som disse soldatene hadde kjempet og falt under, og ikke det kommunistiske våpen som hadde sitt utspring fra Lublin-regjeringen. Ole Bergesen mente at hele den norske regjering hadde lagt opp til. Han sluttet med å si at vanligvis burde Stortingets medlemmer, og ikke minst opposisjonen, vise resignasjon i saker som gjaldt Norges forhold til stater som vi hadde anerkjent. Utenriksministeren hadde i alminnelighet krav på lojalitet fra opposisjonen i så måte, men det spørsmål man her stod overfor, mente Ole Bergesen var et unntakstilfelle:

Her er ganske enkelt vår følelse av hva der er rett og riktig, krenket i en slik grad at vi må ha krav på å få vite hvorfor dette er gjort.

Vel har vi anerkjent den polske regjering, men vi har ikkederfor oppgitt vår egen suverenitet. Og hvis vår rett til selv å bestemme skal ha noen verdi, må vi ha rett til å følge det vi innerst inne mener er rett og riktig. Det må være en rett som gjelder også i internasjonale forhold.

Etter dette måtte utenriksminister Halvard Lange på Stortingets talerstol for å forsvare regjeringens handlemåte. Han redegjorde kort og nøkternt for hva som hadde gått for seg vedrørende registrering og samling av alle døde fra krigens tid, både fra krigshandlingen i 1940 og av dem som hadde mistet livet i de mange umenneskelige fangeleirene rundt i landet. Han fortalte at de polske krigsgravene nå var samlet på fire forskjellige gravsteder, og at dette hadde skjedd i forståelse med den polske legasjonen i Oslo. Om utformingen av ornamentasjonen på gravstøttene, kunne utenriksministeren fortelle at denne bestod av Den Polse Folkerepublikkens riksvåpen, og var i samsvar med en modell som var mottatt fra den polske legasjonen. Etter at utkastet var blitt gjengitt i pressen hadde Utenriksdepartementet, dels direkte, og dels via Forsvarsdepartementet, mottatt flere protester. Regjeringen hadde drøftet ▶

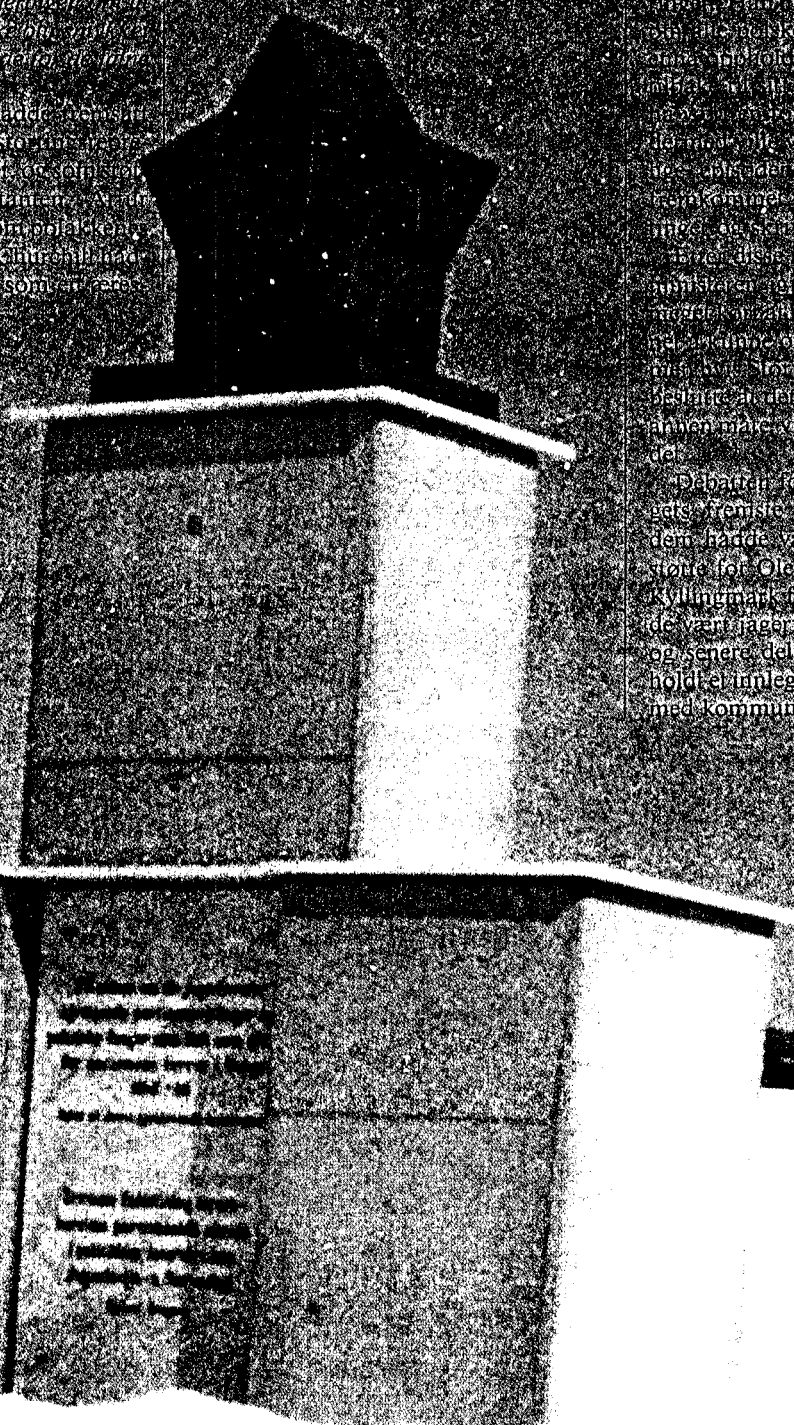
MILITÆR HISTORIE

de politiske og kulturelle forholdene i Norge under okkupasjonen. Dette ble en viktig del av den norske motstanden mot den tyske okkupasjonen. Mange av de som deltok i motstanden ble drept eller fengslet. Dette ble en viktig del av den norske motstanden mot den tyske okkupasjonen.

Storhet og motstand. I motsetning til de fleste andre nasjoner, ble Norge ikke erobret av tyskerne. Dette skyldes blant annet den norske motstanden mot den tyske okkupasjonen.

Etter at Olav Bergesen hadde blitt drept, ble det fortsatt et stort ønske om å se Norge fritt. Dette ble en viktig del av den norske motstanden mot den tyske okkupasjonen.

Kommuniststjerner ved det jugoslaviske minnesmerket ved pølsirkelen på Saltfjellet. Vårens smelting har ført til at den liggende kommuniststjerne med hammer og sigd har blitt liggende mitt i gangstien. Foto: Bjørn Bratbak



Den norske motstanden mot den tyske okkupasjonen var en viktig del av den norske motstanden mot den tyske okkupasjonen. Mange av de som deltok i motstanden ble drept eller fengslet. Dette ble en viktig del av den norske motstanden mot den tyske okkupasjonen.

Etter at Olav Bergesen hadde blitt drept, ble det fortsatt et stort ønske om å se Norge fritt. Dette ble en viktig del av den norske motstanden mot den tyske okkupasjonen.

... alle partier i stortingsregjeringen, og det ble enighet om at regjeringen skulle utnevne en kommisjon for å undersøke saken. Denne kommisjonen ble utnevnt i januar 1957, og den ble ledet av statsministeren, Einar Nilsson. Kommissjonen skulle undersøke om det hadde skjedd noe urett mot de som hadde vært fengslet i forbindelse med den tyske okkupasjonen av Norge. Kommissjonen ble oppnevnt av stortingsregjeringen, og den skulle utnevne en kommisjon for å undersøke saken. Denne kommisjonen ble utnevnt i januar 1957, og den ble ledet av statsministeren, Einar Nilsson. Kommissjonen skulle undersøke om det hadde skjedd noe urett mot de som hadde vært fengslet i forbindelse med den tyske okkupasjonen av Norge.

Regjeringen bøyde etter dette delvis av 11. februar 1957 kunne Utenriksdepartementet orientere Stortinget om at dersom «henstilling ville bli etterkommet». Resultatet ble at gravstenene ble utsmykket med et nøytralt symbol, et relieff med en brennende fakkel og laurbærgreier. Dette gjaldt for alle gravstedene unntatt på den nye kirkegården i Narvik. Her ble gravstøtten ferdig ni år senere, og har blant annet korset med som et relieff i steinen.

... de tyske myndighetene hadde utnevnt en kommisjon for å undersøke saken. Denne kommisjonen ble utnevnt i januar 1957, og den ble ledet av statsministeren, Einar Nilsson. Kommissjonen skulle undersøke om det hadde skjedd noe urett mot de som hadde vært fengslet i forbindelse med den tyske okkupasjonen av Norge. Kommissjonen ble oppnevnt av stortingsregjeringen, og den skulle utnevne en kommisjon for å undersøke saken. Denne kommisjonen ble utnevnt i januar 1957, og den ble ledet av statsministeren, Einar Nilsson. Kommissjonen skulle undersøke om det hadde skjedd noe urett mot de som hadde vært fengslet i forbindelse med den tyske okkupasjonen av Norge.

De kommunistiske lederes aversjon mot det kristne symbolkorset, har en lang tradisjon innenfor Sovjetstatens vasallstater og vasallpartier også i deler av Europa. Allerede under revolusjonene i 1917 og 1918 ble det klart at kommunistene og sosialistene så kristendommen og de kristne religiøse samtunn som sine fiender, mens de betraktet Karl Marx nærmest som sin profet. I den nye Sovjetstaten ble fortølgelse av prester og troende igangsatt allerede i 1918. I 1920 kunne bolsjevikregjeringen rose seg av at den allerede hadde henrettet 28 biskoper og 1215 prester. I tiden som fulgte ble

... de tyske myndighetene hadde utnevnt en kommisjon for å undersøke saken. Denne kommisjonen ble utnevnt i januar 1957, og den ble ledet av statsministeren, Einar Nilsson. Kommissjonen skulle undersøke om det hadde skjedd noe urett mot de som hadde vært fengslet i forbindelse med den tyske okkupasjonen av Norge. Kommissjonen ble oppnevnt av stortingsregjeringen, og den skulle utnevne en kommisjon for å undersøke saken. Denne kommisjonen ble utnevnt i januar 1957, og den ble ledet av statsministeren, Einar Nilsson. Kommissjonen skulle undersøke om det hadde skjedd noe urett mot de som hadde vært fengslet i forbindelse med den tyske okkupasjonen av Norge.

